Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 18 (72) Нядзеля, 19-га Красавіка 1925 г. м. Вільня. Год II.

# ГРАМАДЗКІ ГОЛАС

Выходзіць два разы ў тыдзень. Цана нумару 15 грошай.

Падпісная цана на 1 месяц 1 злоты 80 гр. За граніцу ўдвая даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Wilno, ul. Niemiecka, 1 „Hotel Sokołowskiego" pokój № 26. Рэдакцыя адчынена ад 10—2 гадз. Рэдактар прымае ад 11—1 гада. удзень, апрача сьвятаў.

Цана абвестак на 1 стар. — 15 гр. за радок пэтыту: у тэксьце — 10 гр. на апош. стар.— 5 гр.

## Благі спосаб.

Няраз мы зазначалі, што голымі паліцэйскімі спосабамі нельга дабіцца ладу і спакою ў нашым гаротным краі.

Побач з вострымі спосабамі, якія ўжывае адміністрацыйная ўлада ў барацьбе з сапраўды нелегальнаю дзейнасьцю пэўных укрытых сіл, мусяць ісьці рашучыя аздараўляльныя рэформы і людзкія адносіны да лёяльнага насяленьня, лёгальна кажучага аб сваіх правох і жаданьнях.

Тымчасам рэформы зацягваюцца, а адміністрацыйная практыка, бачачы ліха амаль ня ў кожнай беларускай хаце, напрыклад, у Наваградчыне, пераходзіць усялякую меру.

Мы ўжо зьмяшчалі паведамленьні з месцаў, як упіраліся валасныя войты сьведчыць беларускія школьныя дэкларацыі, запамінаючы пра тое, што гэта іх просты абавязак, які выцякае з закону 31 ліпня 1924 году і з разьясьненьняў міністэрства. Некаторыя з п.п. войтаў не прамінулі нават таго, каб застрашваць падаваўшых школьныя дэкларацыі беларускіх сялян, разьлічаючы на іхнюю цемнату.

Благі жарт робяць гэткія войты, бо благі прыклад адсутнасьці ў сваіх душах пачуцьця законнасьці падаюць падуладным ім беларускім сялянскім масам.

Але бывае й яшчэ горай.

Вяліколным ячэкам у Наваградчыне былі сёлета для беларусаў проста масавыя вобыскі, а пры іх ведама што й арышты.

„Kurjer Polski" за 15.IV № 103 натуе, што ў адным навагрудзкім павеце затрымана пасьля гэтых масавых вобыскаў аж 1368 асоб, з якіх 140 пасаджана ў вастрогі.

З месцаў да нас даходзяць чуткі, што ў рашучай большасьці выпадкаў вобыскі й арышты зваліліся на галовы асоб, праводзіўшых акцыю складаньня сялянствам школьных беларускіх дэкларацыяў.

Хваля вобыскаў не абмінула і тых беларускіх адзінак, якія належаць да саўсім лёяльных з пункту гледжаньня польскае дзяржаўнасьці беларускіх арганізацыяў.

Сталічная польская прэса аб гэтым, пакуль што, чамусьці маўчыць, а тутэйшыя віленскія польскія газэты інфармуюць аб нейкіх рэчавых доказах, знойдзеных у дзе-кага з затрыманых асоб падчас вобыскаў. Аканчальна справу вырашыць суд і наперад няма чаго гадаць, аб чым могуць сьведчыць выкрытыя *рэчавыя доказы*.

Але направіць факт недаверыя мясцовае адміністрацыі да выразна лёяльнага беларускага грамадзянства немагчыма нічым. Супакоіць абурэньне вобыскамі ды арыштамі нашае патрывожанае інтэлігэнцыі немагчыма.

Хіба-ж наша віна ў тым, што мы — беларусы? Ці-ж наша віна, што кожны асобна мусіць падаць школьным уладам дэкларацыю аб пажаданьні роднае школы? І ці наша толькі ўласная віна, што няпісьменны селянін ідзе за падмогай у даным выпадку да болей асьвечанага сына нашае нацыянальнае сям'і—беларускага інтэлігэнта?

Незаконныя дзеяньні мусяць мець у сваім рэзультаце кару, але цярпець за дзеяньне, якое зьяўляецца правам, наданым згары, прыкра кожнаму і шкодна агульнаму дзяржаўнаму спакою.

Туман гісторыі надаўніх часоў, засланяўшы нашу нацыянальную сьвядомасьць, развеяўся і нішто ня можа запалохаць беларуса ў яго барацьбе за сваё права законнымі спосабамі.

Мы ня можам зрачыся свае нацыянальнае сутнасьці, як ня можа зрачыся і народ польскі.

Зьліць беларусаў з палякамі у сэнсе нацыянальным абсолютна немагчыма. Нацыянальныя азнакі ў кожнага народу заўсёды застануцца свае.

Нарэшце, ўсякая асыміляцыя вырабляе толькі фарбованых лісоў, не пераражаючы нацыянальнае сутнасьці чалавека.

Але ўсяго гэтага ня хочуць і ведаць нашыя крэсовыя адміністратары: яны лічаць, што польскасьць на крэсах можна прышчапіць штучна і толькі адным махам цьвёрдае адміністратарскае рукі, запамінаючы што ўсякі неабаснаваны гвалт выклікае хоць-бы й пасыўную, але процідзейнасьць.

Ужо-ж мінулі назаўсёды часы фараонаў і ня вернуцца, пакуль будзе істнаваць культурнае чалавецтва. Калясьніца ўлады ня можа сёньня таптаць і вінаватага і нявіннага разам нідзе на сьвеце.

На нашых толькі няшчасных *крэсах* праявы сярэднявечча ў пастаці пагранічнага бандытызму выклікаюць залішнюю трывогу і нэрвовасьць у прадстаўнікох дзяржаўнага апарату.

Калі што-нібудзь праступнае і задумвалася ў Наваградчыне, дык не ў разьмеры ўсё-ж такі паважнага ліку абысканых асоб, і спосаб барацьбы з элемэнтамі праступнымі пры самым строгім парадку не павінен чапаць звычайных добрых грамадзян, бо йначай сам спосаб гэты аказваецца благім, цягнучы за сабою прыкрыя пасьледзтвы.



## *Хрыстос Уваскрос!*

Нясецца адаўсюль радасная вестка! Аб гэтым гавора зямля, пяюць птушкі, радасна лес шуміць і сонца праменьні быццам сьмяюцца...

Усё цешыцца, ўсе пяюць: „Хрыстос Уваскрос!...

А чаму-ж у мяне так сумна на душы?

Чаму жаль нейкі сэрца апанаваў? Чаму?...

Гудзяць званы і гук іх у даль лясоў, палёў ідзе, апавяшчаючы ўсім: Хрыстос Уваскрос!...

Скончаны дні-ночы панаваньня!

Сьвет зазьяў усім людзям і зерне згоды ўзыйшло...

Дык бярэце-ж яго, людзі! Хутчэй бярэце! Ня дайце згінуць! Хутчэй палівайце яго вадой жывой, каб прарасло яно!

Гудуць званы! Цешыцца неба і зямля!

А чаму-ж так сумна на душы?

Чаму жудасна робіцца, цяжка? Чаму?

Гэй, спынецеся, людзі, каваць кайданы!

Будаваць муры турмаў! Ліць кроў братоў сваіх! Выкіньце з сэрца злосьць, ночы панаваньне і зьдзек над меншымі братамі!...

Не, не! забылі людзі слоў Яго завет!

Забылі мукі на крыжы! Ноч далей ў сэрцах іх пануе і ня чуюць людзі, як усё кліча да згоды, да супольнае працы, да словаў Яго сьвятых!...

Гудуць званы! Цешыцца неба і зямля! І ўсё гавора: Уваскрос Хрыстос!...

. . . . . . . . . . . . . .

Стыне кроў, мацнеюць краты, зьвіняць кайданы...

Плача сэрца, плача Яго душа, і з вачэй сьвятых ізноў льюцца на зямлю Яго сьлёзы... Яго забыты словы:

«Мір вам, людзі!...»

**Дзяргач.**

*Чытайце і выпісвайце „Грамадзкі Голас".*

# Беларуска-украінская конфэрэнцыя.

8-га гэтага красавіка ў месяцы Роўным на Валыні адбылася конфэрэнцыя паміж прадстаўнікамі Украінскае Народнае Партыі і Часовай Беларускай Рады. У аснову конфэрэнцыі лягла аднолькавая пазыцыя гэтых палітычных арганізацыяў у адносінах да Польскай Дзяржавы, а таксама ідэнтычнасьць тактыкі ў дасягненьні сваіх нацыянальных ідэалаў. Конфэрэнцыя востра скрытыкавала пазыцыю беларускага і украінскага пасольскіх клюбаў, сконстатаваўшы, што камуністычная і паўкамуністычная ідэолёгія й тактыка гэтых клюбаў не адпавядае настроям беларускага і украінскага насяленьня. Дзеля гэтага конфэрэнцыя заняла выразную нэгатыўную пазыцыю датычна сваіх пасольскіх клюбаў і прызнала, што толькі новыя выбары ў Сойм выдзеляць адпаведнае прадстаўніцтва беларускага і украінскага народаў. Адначасна конфэрэнцыя сконстатавала недаацэнку польскім Урадам і грамадзянствам значэньня польска-беларускага і польска-украінскага паразуменьня на прынцыпах, абвешчаных у свой час Часоваю Беларускаю Радаю і Украінскаю Народнаю Партыяю. Затым конфэрэнцыя сьцьвярдзіла неабходнасьць арганізованага выступленьня проці дывэрсыйна-бандыцка-камуністычнае акцыі на ўсходніх *крэсах*. Паміж іншымі спосабамі барацьбы з камуністычна-бандыцкаю працаю, конфэрэнцыя прызнала неабходнасьць шырокае процікамуністычнае агітацыі, а таксама арганізацыйна-грамадзкае працы, апіраючыся на крэсовае насяленьне лёяльнае ў адносінах да Дзяржавы.

У мэтах дасягненьня вышэйпералічаных задачаў, конфэрэнцыя прызнала пажаданым дружнае супрацоўніцтва абодвух лягераў.

Конфэрэнцыя прыняла провізорычныя пастановы, якія маюць быць зацьверджанымі на паўторнай беларуска-украінскай конфэрэнцыі ў Вільні.

# Палітычны агляд.

Вялікодны тыдзень прынёс важнае здарэньне: францускі кабінэт Эрыё падаўся ў адстаўку. Гэта ня было неспадзеўкай для таго, хто ўважна сачыў за падзеямі сусьветнай палітыкі. Шмат хто даўно ўжо казаў аб правале кабінэту Эрыё і навет прадказвалі срок, калі гэта можа здарыцца.

Кабінэт Эрыё прыйшоў на зьмену нацыянальнаму блёку Пуанкарэ. Выбары 11 мая мінулага году прынясьлі перамогу соцыялістым і радыкалам дзеля таго, што іхнія павадыры выставілі клічы аб узмацаваньні ўнутранага і вонкавага міру і аб аздараўленьні фінансаў. Францускі народ, зьнямогшы пад цяжарам эканамічных і фінансавых рэзультатаў вайны, адразу кінуўся на гэты кліч. Але найвялікшым пасьпехам карысталася тая абяцанка соцыялістычных і радыкальных павадыроў, што ім удасца адтрымаць стары доўг ад С. С. Р. Р., якога сума даходзіць да 36 мільярдаў залатых франкаў і ў якім зацікаўлены больш як 3 мільёны францускіх грамадзян. Дзякуючы гэтым абяцанкам, радыкалы разам з соцыялістымі адтрымалі перавагу над нацыянальным блёкам. Пры гэтым новыя пераможцы, ўпоеныя сваею ўдачаю, гэтак верылі ў сваю праграму, што правы блёк амаль не называлі дзяржаўнымі здраднікамі. Асабліва груба яны наступілі з прэзыдэнтам Мільеранам, якога прымусілі пакінуць сваю пасаду. Гэткім чынам, соцыялістыя і радыкалы адтрымалі поўную свабоду дзеяньня, карыстаючыся значнай большасьцю ў ніжняй палаце і нязначнай — у Сэнаце, які аказаўся больш правым, чымся палата дэпутатаў. У гэты час у Англіі быў гэткі самы рабочы кабінэт Макдональда і гэта надта аблягчала заданьне ўраду Эрыё. Гэта быў якраз той пэрыяд, калі ўва ўсёй Эўропе пачалі казаць аб кірунку ўлева.

Але хутка жыцьцё паказала, што шмат лягчэй нешта абяцаць, чымся выпаўніць абяцанку. Дыкжа бальшавікі гэтак сама шмат абяцалі народам бышае Расеі! А што яны зрабілі ўзапраўды? Да гэтага самага дайшлі-б і англьскія ды францускія соцыялістыя, якія кіруюцца толькі клясавымі інтарэсамі, а не агульнадзяржаўнымі, калі-б уся ўлада перайшла ў іхнія рукі. Прызнаньне ўрадам Эрыё радавага ураду зусім не разрашыла пытаньня аб даваенных расейскіх даўгох.

Найлепшая справа і з пытаньнем аб палепшаньні фінансавага палажэньня краю Праўда, першы бюджэт на паперы выйшаў без дэфіцыту, але ня быў яшчэ аканчальна прыняты. Каб зьвясьці бюджэт, прыйшлося значна павялічыць падаткі і паменшыць дзяржаўныя расходы. Была зроблена пазыка ў Амэрыцы на 100 міл. даляр., але й гэта не паправіла курсу франка. Шукаючы выхаду з фінансавага крызысу, ўрад Эрыё пастанавіў павялічыць выпуск папяровых грошай на 2 мільярды франкаў, што фатальна адбілася-б на курсе франка. Урэшце было пастаноўлена аблажыць капіталы аднаразовым падаткам. Гэта ўсё аканчальна пашкодзіла ўраду. Думка ўраду, каб аблажыць капітал аднаразовым падаткам, адарвала ад радыкалаў групу ў 40 чал. Гэта група сваім выхадам з урадовай коаліцыі значна аслабіла ранейшую іхнюю большасьць у палаце дэпутатаў. А ў Сэнаце, ў якім і раней соцыялірадыкалы былі ў нязначнай большасьці, нездаволеньне палітыкай Эрыё расло з кожным днём усё балей ды балей, пакуль у канцы канцоў, як абгаваравуўся бюджэт міністэрства прасьветы, большасьцю 2-х галасоў ня было выражана недаверые ўраду. Але Эрыё не падаўся ў адстаўку, а назначыў у Сэнаце гэнэральную дыскусыю, на якой урад думаў апраўдацца. Да гэтага часу быў зволнены міністар фінансаў Клемантэль і на яго месца назначаны дэ-Монзі, які быў вялікім староньнікам зьбліжэньня з С. С. Р. Р. Гэта назначэньне ня толькі не ўзмацавала пахістаўшайся пазыцыі ўраду, але было для яго апошнім ударам. Калі ізноў паднялося пытаньне ў Сэнаце аб даверы да ўраду, дык 156 галасоў выказаліся проці ўраду, а 132 за ўрад. Гэткім чынам, ураду Эрыё ў гэты раз не заставалася нічога іншага, як падаць ў адстаўку. І ён гэта зрабіў.

Прэзыдэнт даручыў Брыяну ўтварыць новы кабінэт, але той адмовіўся дзеля таго, што соцыялістыя не захацелі з ім супрацоўнічаць. Няма ведама, ці гэта ўдасца і старшыні палаты, Пэнлевэ. Соцыялістыя баяцца, каб не дайшло да новых выбараў, на якіх яны, як у Англіі і Нямеччыне, маглі-б мець няўдачу. Але бяз роспуску цяперашніх палатаў і без назначэньня новых выбараў мабыць у Францыі не абыйдзецца.

*N.*

# Палітычная хроніка.

## У Польшчы.

Як паведамляе „Kur. Polski", да віцэ-прэм'ера п. Тугута зьявілася дэлегацыя расейцаў (скліkaўшых у Варшаве настаўніцкі зьезд) на чале з паслам Сярэбранікавым. На дамаганьне тых самых школьных правоў, якія належаць у Польшчы беларусам і украінцам, п. Тугут заявіў расейцам, што яны не прадстаўляюць сабою нацыянальнае меншасьці ў Польшчы, таму што ў межах Польскае Рэспублікі няма ніводнае пядзі расейскае зямлі, а дзеля гэтага яны ня могуць мець і прэтэнсіі на тое, каб мець правы, роўныя з нацыянальнасьцямі, маючымі ўласную тэрыторыю. Расейцы могуць разьлічаць толькі на законную гасьціннасьць і закладаньне ўласных прыватных школаў у Польшчы.

Цікава зазначыць, што на настаўніцкім зьезьдзе ў Варшаве расейцы ў сваёй вялікадзяржаўнай гордасьці дадумаліся да прыняцьця рэзалюцыі аб патрэбе расейскіх школаў для беларусаў і украінцаў,

# Прэсовае хуліганства.

Бязупыннае сыстэматычнае хуліганства газэт тыпу «Бел. Долі» усім добра вядома. Усім добра вядома і тое, што інсьпіратарам і навет тэхнічным выканаўцай усіх гадасьцяў, хаваючыся за плечы sic-рэдактараў, зьяўляецца асоба, якая ўжо даўно згубіла ўсялякае, навет самае прымітыўнае, разуменьне аб людзкім гонары. Бо які-ж гонар можа мець асоба, якую публічна білі па фізіяноміі, аб гэтым біцці пісалі ў газэтах, і гэтая асоба на ўсё гэтае, ніяк не рэагавала... Буду простым: і гэтая асоба ёсьць пан «надпасол» А. Луцкевіч.

Агіда асабістая і запраўдная да гэтай асобы была галоўнай прычынай таго, што я зусім не рэагаваў да гэтага часу на сыстэматычнае лаяньне мяне Луцкевічам. Амаль што ня ў кожным нумары «Сял. Праўды», ці «Бел. Долі» спаміналася маё імя ці проста ў вочы, ці так сабе, але ня йначай, як пры ўжываньні словаў: «банда», «шулерня», «прадажнікі» і г. д. Мне зусім зразумела цяжкае палажэньне п. Луцкевіча. Бо таму факту, штобы ён для свае палітычнае і прэсовае працы адтрымліваё грошы ад бальшавікоў хіба-ж ён сам ня будзе пярэчыць? А што бальшавікі дарма грошай ня плацяць, а даўшы — вымагаюць адпаведнай працы, ўсім таксама добра вядома. Я навет нічога ня меў-бы проці, калі-б п. Луцкевіч, верны слуга чырвонага хама, вёў барацьбу з намі. Але справа ў тым, што прыстойныя людзі і барацьбу вядуць спосабамі прыстойнымі, культурнымі, а ня спосабамі інсынуацыяў, брахні і проста лаянкі. Я і да гэтага часу не зварочваў-бы ўвагі на ўсю гэтую хуліганскую лаянку, калі-б лічыў што за яе нясе адказнасьць толькі п. Луцкевіч (аб бедных sic-рэдактарах, якія і так сыстэматычна сядзяць у турме, я й не кажу навет). Зусім зразумела, што каб я меў дачыненьне з кім іншым, дык знайшоў-бы спосаб рэагаваць на асабіста мне робленыя закіды і рэагаваць так, як належыць джэнтльмэну ў адносінах да другога джэнтльмэна. Але тутжа... бітая фізіяномія! Палажэньне трагічнае. Прыходзіцца, volens nolens, трымацца той пазыцыі, якую рэкамэндуюць, калі цябе абражае альбо п'яны, альбо вар'ят, ці наагул чалавек, з якога нельга трэбаваць адказнасьці.

І ўсё-ж такі я адказваю раз і назаўсёды на ўсю гнюсную брахню і інсынуацыі «Бел. Долі» дзеля таго, што лічу, што за ўсе гнюснасьці, якія выліваюцца з-пад пяра п. Луцкевіча на шпальтах «Бел. Долі», перад усім, нясуць адказнасьць п.п. пасьлы Бел. Пас. Клюбу. Адказваю яшчэ і таму, што ня гледзячы на маю праконаную і адкрыта варожую пазыцыю да тактыкі цяперашняга Бел. Пас. Клюбу, я адначасна гэтак-жа адкрыта заяўляю, што сярод п. п. бел. паслоў знаю гэткіх асоб, якім я асабіста аддаю ўсялякую пашану. І гэтае маё выступленьне будзе апошнім зваротам да іхняй парадачнасьці. Бо ні для каго-ж не сакрэт, што «Бел. Доля» ёсьць поўофіцыёзам Бел. Пас. Клюбу, якая нейкі час навет падтрымлівалася п.п. пасламі (гэта калі пасварыліся «Камун. Партыя Зах. Бел.» і «Польская Кам. Партыя»...).

Больш за ўсё лаяў Ч. Б. Раду і мяне асабіста п. Луцкевіч за сувязь Ч. Б. Рады з Грамадзянскім Сабраньнем, запомніўшы аб тым, што ў свайм часе сам ён меў далёка большае дачыненьне з Грам. Сабраньнем, чымся я, аб чым сьведчыць хаця-бы фотографія, гдзе ў адным радку з Луцкевічам сядзяць паны пасл<br>ы і сябры Гр. Сабраньня на чале з п

бо паводлуг думкі маскалёў, гэтыя нацыянальнасьці зьяўляюцца *русскими* «плямёнамі», а мовы іхнія— гэта толькі «*наречия*» мовы расейскай. Гэткія тэндэнцыі варшаўскіх расейцаў сустрэлі востры протэст з боку украінскае эміграцыі ў Варшаве.

Варшаўскі апэляцыйны суд адмяніў апраўдальны прыгавар акружнога суда па громкай справе рэдактара „Gazety Warszawskiej" Васілеўскага, прыцягненага да адказнасьці за „oszczerstwo" (паклёп) А. Ледніцкім. Васілеўскі засуджаны на 2 месяцы арышту і штраф у 300 злотых. Але кара гэтая скасована прытарнаваньнем дэкрэту аб амністыі.

Міністар Тугут скіраваўся 17. IV ў аб'езд Палескага ваяводзтва дзеля азнаямленьня на месцы са зьнішчэньнем краю. Разам з міністрам выехаў асабісты сэкрэтар яго п. Забежоўскі і дырэктар дэпартамэнту адбудовы п. Крук.

Забастоўка сельска-гаспадарчых рабочых (парабкоў) дасюль не зьліквідавалася. Найвастрэй яна прадстаўляецца ў Паморры.

**За граніцай.**

З **Канстантынопалю** паведамляюць, што галоўны павадыр **курдаў** шэйх Саід злоўлены **турэцкімі** жандарамі.

Паводлуг вестак з **Парыжу**, маршалак Фош падаў конфэрэнцыі амбасадараў справаздачу па пытаньню аб раззбраеньні **Нямеччыны.**

У **Маскве** ў бальніцы Бакуніна памёр на 61 годзе веку маскоўскі патрыярх Ціхан. Варшаўская газэта расейскіх эмігрантаў „За Свободу" падае паведамленьне „Росты", што за 1 дзень да сьмерці Ціхан даручыў свайму памоцніку мітрапаліту Пётры дзеля апублікаваньня адозву, якая пацьвярджае прызнаньне радавае ўлады, як шчыра народнае.

У **Бэльгіі** кароль даручыў стварэньне новага ўраду вядомаму павадыру социялістых Вандэрвэльду.

У **Югаславіі** наступіў застой у перагаворах ураду з сялянскаю **харвацкаю** партыяю, таму што Пашыч трымаецца пагляду, каб партыя гэта дзелам пацьвярдзіла зьмену свае ранейшае пазыцыі, дэклярованай у прамове пасла Паўла Радзіча у скупшчыне, г. зн. каб партыя выйшла з блеку нацыянальнага паразуменьня і сялянскае дэмакратыі.

Паводлуг вестак з **Софіі (Баўгарыя),** міжнародная ваенна-кантрольная камісія 12. IV адтрымала паведамленьне, што конфэрэнцыя паслоў адабрыла павялічэньне баўгарскае арміі на 3.000 чалавек з варункам, што гэтыя тры тысячы ў канцы траўня ізноў будуць адпушчаны. Баўгарскі ўрад апіраў неабходнасьць павялічэньня ліку арміі на небясьпецы камуністычнага паўстаньня.

Урадовае войска ў **Курдыстане (Турэччына)** ўдачна пасоўваецца наперад. За апошні тыдзень раён паўстаньня зьменшыўся ў чатыры разы ў параўнаньні з разьмерамі яго пачатку. Паўстанцы страцілі ў бітвах больш як 5.000 чалавек.

У **Францыі** ўрад Эрыё падаўся ў адстаўку, не адтрымаўшы падчас галасаваньня ў сэнаце даверыя. Прэзыдэнт даручыў сьпярша фармаваньне кабінэту Брыяну, які пасьля перагавораў з социялістымі ад гэтае місіі адмовіўся. Стварэньне ўраду даручана маршалку палаты дэпутатаў (сойму) Пэнлевэ.

У **Нямеччыне** правыя групы выстаўляюць кандыдатам у прэзыдэнты рэспублікі вядомага па сусьветнай вайне фэльдмаршала Гіндэнбурга.

Паводлуг вестак з **Масквы,** тамака судом разглядаецца справа Завадзкага, быўшага асабістым сэкрэтаром у Троцкага. Завадзкі быў арыштованы на турэцкай граніцы з важнымі дакумэнтамі.

У **Баўгарыі** 14.IV раніцай быў зроблены замах на караля Барыса. Азброеныя асобы напалі на самаход караля недалёка ад сталіцы і пачалі страляніну. Правадзіўшы караля нейкі Ільчоў забіты разам з адным салдатам, шофэр цяжка ранены. Кароль не пацярпеў.

**Савецкая** прэса паведамляе, што справа ксяндза Усаса, які меў быць абменены на Багінскага і Вечаркевіча, назначана на разгляд у ленінградзкім судзе на 15 гэтага красавіка

З **Масквы** перадаюць, што ў Харбіне нядаўна быў японскі дыплёмат Гото, які заявіў, што гандлёвы дагавор паміж **Японіяй** і ССРР можа быць зроблены толькі ў тым выпадку, калі Японія пераканаецца ў палепшаньні гаспадаркі ССРР. Японія гатова ўкласьці вялікія капіталы ў Сыбіры, але радавы ўрад павінен даць гарантыі, што ўкладзеныя ў сав. прадпрыемствы капіталы ня згінуць.

# Агляд прэсы.

Агульную ўвагу ўсіх зацікаўленых палітычным жыцьцём Эўропы зьвяртае апошні міністэрскі крызыс ува Францыі. „Kurjer Porannу" аб гэтым м. інш. піша:

> Правыя партыі ў змаганьні з урадам Эрыё лоўка выкарысталі яго цяжкое палажэньне ў фінансавых справах. Ці ў гэтай барацьбе яны не пашкодзілі інтарэсам самой Францыі і не аслабілі яе энэргіі ў той момэнт, калі ей энэргія найбольш патрэбна, — дакажуць рэзультаты гэтага крызысу. Пэнлеве прадстаўляе, праўду кажучы, больш левы напрамак, чымся Эрыё, і ад яго можна спадзявацца сільнейшага падтрыманьня фінансавых постулятаў социялістычнае партыі. Дзеяк-дзе, але ў Польшчы няма ніякага повэду да радасьці з прычыны крызысу ўва Францыі, бо Польшчы патрэбна Францыя спакойная і дужая. Той, хто ў нас выказвае радасьць, а яшчэ больш тыя, хто з свайго боку ў крытычны момэнт стараўся звонку да гэтага крызысу дакінуць свае каменьні, выказваюць поўную дэзорыентацыю ў справах, якія надта блізка датычаць нашай спакойнай і бясьпечнай будучыны.

„Robotnik", які бязумоўна спачувае праваліўшамуся ўраду Эрыё, піша:

> Так ці сяк—упадак Эрыё не нясе з сабой унутранага міру, але, наадварот, загастрае адносіны. Непаразуменьне ў фінансавай справе зьяўляецца толькі адным — праўда, надта важным — повадам барацьбы рэакцыі з дэмакратыяй. У фінансавых справах групы і адзінкі, навет шчыра рэспубліканскія, ў імя клясовага інтарэсу ідуць побач з ворагамі рэспублікі. Палітычная і грамадзкая рэакцыя лоўка выкарыстоўвае гэты момэнт, уводзячы раздваеньне і суматоху ў рэспубліканскія групы і шкодзячы адначасна і рэспубліканскаму ладу, і здабычам дэмакратыі, і палітыцы міру ды паразуменьня. Дзеля гэтага можна сумлявацца, ці прадбачаны як знаўца фінансаў б. прэм'ер Кайё займе пасаду Эрыё. Кайё, калі-б навет і хацеў, ня можа быць толькі лякарствам на фінансавыя раны Францыі, але павінен будзе выступіць са сваей палітычнай праграмай, якая, як ведама, імкнецца да згоды Францыі з Нямеччынай. На які ды на чый кошт — пакуль што няма ведама...

Сьмерць маскоўскага патрыярха Ціхана высунула на першы плян за моўкшую ў апошнія часы царкоўную справу ў С. С. Р. Р.

„Kurjer Polski" у перадавым артыкуле абшырна разглядае магчымыя рэзультаты сьмерці Ціхана і канчае гэткімі вывадамі:

> Нядаўна былі пасланы з Крэмля запросіны да канстантынопальскага патрыярха, каб той пераехаў у Маскву. Саветы, гэтак сама як пецярбурскія цары, хочуць быць трэцім Рымам. Калі праваслаўная царква можа ім памагчы ў гэтым, дык пагодзяцца з ёю, а будуць змагацца, калі яна захоча ім перашкаджаць.
>
> Лёс Ціхана здаецца сьведчыць аб тым, што супраціўленьне ў царкве цяпер слабое. Саветы даюць зразумець, што ня маюць нічога проці выбараў новага патрыярха і злучэньня царквы пад яго праўленьнем. Сьмерць Ціхана дае магчымасьць Саветам паставіць стаўку на царкву...

# У С. С. Р. Р.

**Хто камандуе беларускімі стральцамі ў Менску?**

У № 75 менскае газэты „Звезда" (за 3.IV 1925 г.) зьмешчана ваеннае распараджэньне з цікавым подпісам камандзера. Перадрукоўваем гэтае распараджэньне ў перакладзе на беларускую мову:

„Прыказаньне № 15.

Асобнай Роты Лучнасьці 2-е Беларускае Стралецк. Дывізіі.

2 кастр. 1925 г. м. Менск.

§ 1. Усяму пераменнаму, каманднаму, палітычнаму, адміністрацыйна-гаспадарчаму й чырвонаармейскаму складу павер. мне роты, жывучаму ў Менску, прыказваю зьявіцца на 12 гадз. 5-га кастр. с. г. на зборны пункт у клюб электра-станцыі м. Менск па Савецкай вул. Зьявіцца абавязкова бяз ніякіх спазьненьняў!

За неспаўненьне гэтага прыказаньня вінаватыя будуць падягнены да адпавядальнасьці па арт. арт. 80 і 81 Уг. кодэксу.

С. п. Камроты Лучнасьці 2—Ваенком *Юдэльзон.* Ст. Дзелавод *Дайліда*".

Вельмі зразумела! Салдатамі ў беларускай роце могуць быць і беларускія мужыцкія сыны, але камандаваць імі бальшавікі назначаюць... Юдэльзона.

**„Савецкая Беларусь" ня публікуе аб беларускіх кнігах.**

У менскім офіцыёзе „Савецкая Беларусь" за 9.IV.1925 г. знаходзім цікавае пісьмо ў рэдакцыю аднаго з найбольшых нашых поэтаў Якуба Коласа гэткага зьместу:

---

Валэйшаю. Лае Ч. Б. Р. і мяне п. Луцкевіч і тагды, калі сам-жа ведае, што Ч. Б. Р. ўжо два месяцы ня мае нічога супольнага з Гр. Сабраньнем. Паўтараю: лічу ўсялякую асабістую полеміку з п. Луцкевічам для сябе немагчымай, але лічу патрэбным у апошні раз закляйміць гнюсную брахню, якую друкавала «Бел. Доля» ў адносінах да Час. Бел. Рады і мяне. І хай будзе сорамна за гэтую брахню тым, чыім офіцыёзам зьяўляецца «Бел. Доля».

Напр., «Бел. Доля» піша: «У рэзалюцыі агульнага сходу сяброў Грам. Сабраньня гаворыцца, што агульны сход прызнае Час. Б. Раду на чале з расейскім эмігрантам, чужым беларускаму руху, Павлюкевічам, зьліквідованай...».

Што Час. Бел. Рада стала ўпоперак горла Б. Пасольскаму Клюбу і усім «*иже с ним*»—гэта не патрабуе доказаў. Але каб ґрупа асоб, зьявіўшыхся падзяліць застаўшуюся маёмасьць клюбу Грам. Сабраньня ці, як яны ўвесь час самі крычалі «шулеркі», пастанаўляла аб зьліквідаваньні палітычнай арганізацыі, гэтак могуць зрабіць толькі поўныя крэтыны.

Праўда там былі нібыто і няпоўныя крэтыны, але яны мелі з сабою ўжо загадзя напісаную «гэніяльную» рэзалюцыю.

Рада істнуе усяго 7 месяцаў. За гэты час перажыла многа цяжкіх момэнтаў. Ня мае 14 паслоў, поўнасьцю эканамічна незалежных і нічым іншым незанятых, якія працуюць $2^1/_2$ гады. У усе-ж што было ў сілах, то было зроблена Ч. Б. Радай.

Сябры Пасольскага Клюбу зусім зразумела зьяўляюцца незачэпнымі асабіста, за іх тактыку церпяць простыя працаўнікі, якія ім спачуваюць, а часамі навет і тыя, хто з імі нязгодзен, хто борацца за нашыя нацыянальныя правы зусім сьмела і да дзяржаўнасьці польскай адносіцца лёяльна. Вось жменя фактаў:

1) 30/111 быў арыштованы ў Сіняўцы гурток Бел. Т-ва «Прасьвета» вёскі Туга, сярод сяброў каторага быў арыштованы сябра сэкрэтарыяту Ч. Б. Рады Янучок Хведар.

2) Быў арыштованы сябар сэкрэтарыяту Жучко падчас школьнай працы з вёскі Масьцілавічы Сіняўскае воласьці.

3) Быў зроблены вобыск у сябра «Прасьветы» Даўшко, з вёскі Лань.

4) Быў зроблены вобыск у сябра сэкрэтарыяту ў Сіняўцы Шыбута з вёскі Дунайчыц.

5) Быў зроблены вобыск 2/IV (падчас аблавы!) у памешканьні нясьвіскага павятовага сэкрэтарыяту Ч. Б. Р. і асабіста ў памешканьні старшыні таго-ж сэкрэтарыяту, сябра Ч. Б. Р. п. Пінчука.

Праўда, ўсе вышэйпаданыя асобы былі выпушчаны, бо нічога кампрамітацыйнага ў іх знойдзена ня было.

Але вядома ўсім і тое, што чамусьці незразумелай «нятыкальнасьцю» карыстаецца ў Вільні п. А. Луцкевіч ужо не сягоньня!

Ня так даўно я радзіў нашым п. п. паслом быць шчырымі...

Цяпер-жа раджу ім быць... проста практычнымі, бо зусім зразумела, што ўсе інсынуацыі і брахня, друкованыя ў іх органе, зварочваюцца на іх, бо яны зьяўляюцца адказнымі за гэтую брахню. З «таго»-ж іхняга палітычнага апякуна, які пры ўваходзе іх у Сойм узяў ад іх нейкія асабістыя падпіскі ў паслухнянасьці яго кіраўніцтву, — як гаворыцца «ўзяткі—гладкі», бо ён-жа безадказны!

А. Паўлюкевіч.

„Пераглядаючы ў Вашай газэце абвесткі аб новых беларускіх кнігах, выданых Дзяржаўным Выдавецтвам Беларусі, чытач-беларус чамусь ня бачыць у гэтых абвестках беларускіх кніг. Я ведаю, што апошнімі часамі вышла з друку досіць многа кніг беларускіх, але ні аб аднэй з іх у гэтых абвестках ні слова. Няўжо беларуская кніга не заслужыла яшчэ такой пашаны, каб аб ёй даваць абвесткі? Ці ня можна было-б праз Вашу газэту запытаць, хто дае гэтыя абвесткі і папрасіць яго абясьніць, чаму не даюцца абвесткі аб новых беларускіх кнігах?“

Паважаны беларускі пясьняр наіўна пытаецца — чаму?

А проста можа й таму, што ня было аб гэтым загаду ад каго належыць!..

### Беларусаў перасяляюць у... Сыбір і на Далёкі Усход.

У газэце камуністычнай партыі ў Менску „Звезда“ за 10.VI ёсьць заметка аб тым, што **Бабруйскаму** вокругу пазволена (?) перасяліць у Сыбір і на Далёкі Усход 815 душ, у Омскую, Нова Мікалаеўскую, Томскую, Іркуцкую і Енісейскую губэрні — 375 душ. У Амурскую абласьць Далёкага Усходу — 340 душ.

Дружынам, якія ня маюць 2-х працаздольных, перасяленьне забаронена. Працаздольнымі лічацца мужчыны ад 18 да 55 гадоў, жанчыны ад 18 да 45 гадоў. Паўпрацаздольнымі лічацца сябры дружыны ад 14 да 18 гадоў.

Перасяленцам даюцца ільготы пры плаце падатку з сельскай гаспадаркі ад 3 да 5 гадоў і пры адбываньні яўкі ў войска да 3 гадоў.

Сьпіскі перасяленцаў робяцца вясковымі радамі.

### Беларусізацыя Гомельшчыны.

Як вядома, Гомельшчына не ўваходзіць у склад Беларускае Радавае Рэспублікі. Але беларускасьць пакрысе пранікае ў школьную працу і там. З газэты „Савецкая Беларусь“ даведваемся, што нацыянальна-культурная праца пачата ў Гомельшчыне толькі з лютага месяца сёлетняга году. У гомельскім і рэчыцкім паветах ёсьць ужо 35 школ, у якіх вучэньне I і II групаў вядзецца толькі ў беларускай мове, а ў 28 школах з гэтага ліку беларуская мова ўведзена і ў старэйшых групах, як прадмет. У 15 школах вядзецца азнаямленьне (?) з беларускаю моваю ў першай групе. Добра працуюць на беларускай мове 5 лікпунктаў і 3 хаты-чытальні. Арганізована 5 беларускіх гурткоў і пастаўлена ўжо каля 30 беларускіх спэктакляў. Намечана да пераходу на беларускую мову з будучага школьнага году ў рэчыцкім павеце яшчэ 51 школа і 12 хатаў-чытальняў. А ўсяго, апрача тых, якія істнуюць і зацьверджаны, 35 беларускіх школаў, назначаны да пераводу па Рэчыцкаму і Гомельскаму паветам 108 школ. Выяўлена, што ў Клінцоўскім пав. Гомельшчыны ёсьць 20 школ, у якіх дзеці выключна беларусы, а ў Навазыбкаўскім пав. ўжо вызначаны 4 школы, ў якіх настаўнікі могуць працаваць на беларускай мове.

Вядзецца праца па адшуканьню коштаў на арганізацыю ўлетку настаўніцкіх беларускіх курсаў ня менш як на 50 — 100 чалавек.

---

# Жыцьцё провінцыі.

### Калатня сярод духавенства.

Нам пішуць з **Новага Пагосту,** Дзісенскага павету:

„У газэце „Грамадзкім Голасе“ № 14 (68) ад 25 сакавіка невядомым аўторам зьмешчана корэспондэнцыя, аб былым і цяперашнім сьвяшчэньніках Нова-Пагоскага прыходу Дзісенскага павету. Ня стоіла-б лепш адказваць на гэту зусім неадпавядальную праўдзе корэспондэнцыю, але, як стары прыхаджанін гэтай царквы, не магу ўтрымацца, каб ня даць адказу. Мне здаецца, што асоба, напісаўшая вышэй паказаную корэспондэнцыю, або зусім ня была ў Н.-Пагосьце, або ня ведаець сьв. Сіняўскага, або развучылася адрозьніваць праўду ад няпраўды. Што сьв. Сіняўскі беларус гэта можа і праўда, але што ён ня хоча й ведаць беларускай мовы і ў карані ня прызнаець ніякай Беларусі гэта таксама праўда. Сьв. Сіняўскі праслужыў 18 гадоў—гэта добра, але што за 18 гадоў яго дзейнасьці больш як 2 тысячы прыхаджан перайшло ў другую веру, каб толькі збавіцца ад „любімага сьвяшчэньніка“ — гэта мусіць і нядобра; нядобра, мне здаецца, і тое што сьв. Сіняўскі за 18 гадоў усьпеў зруйнаваць зусім царкву і царкоўныя будынкі. Далей аўтор піша, што прыхаджане тры разы прасілі Архіепіскапа Хвядоса пакінуць ім Сіняўскага. Можа гэта і праўда... але з боку аўтора нясуменна было ня прыпомніць, што тыя-ж прыхаджане ня тры разы, а да 10 разоў прасілі таго самага Архіепіскапа і навет Мітрапаліта забраць ад іх сьвяшч. Сіняўскага і што на апошніх просьбах былі падпісаўшыся ня дзеці і старыя жанчыны, а мужчыны (маючыя розум), апякуны царквы, каторым запраўды дарага праваслаўная вера. Далей аўтор з сэрцам апісаў выпадак у Нова-Пагоскай царкве 8.III., калі народ у царкве як быццам стагнаў і плакаў, просячы каб застаўся сьв. Сіняўскі. Тут ужо сапраўды адно з двух: ці аўтор здатны толькі маніць, ці ён забыўся, што старая матка сьв. Сіняўскага дапусьціла няпрыемныя выклікі ў царкве. Не забыўся аўтор тут сказаць і пра „цуд“ у царкве. Аўтор піша: „Тут-жа прыхаджане пастанавілі пісаць просьбу ў Сінод, каб вярнуць Сіняўскага. У гэты час вялікі дубовы кіот з абразамі Міколы Цудатворцы і Сарафіна Сараўскага ад невядомай прычыны ўпау і пакалечыў Ксеню Валіцкую“. Аўтор тлумачыць гэты „цуд“, што як-бы навет сьвятыя ня хочуць, каб сьв. Відабіда служыў. Тут ужо аўтор паказаў, што ён зусім ня лічыцца з лёгікай. Бо, паводле лёгікі, выходзіць, што абраз сьвятых упаў у той час, калі парафіяне рашылі прасіць Архіепіскапа пакінуць Сіняўскага і з гэтага відаць, што сьвятыя протэставалі проці Сіняўскага а не Відабіды. Дзіўлюся, чаму аўтор ня сказаў пра другі „цуд“ у нашай царкве. Калі сьв. Сіняўскі, ня маючы права, пасьля яго звальненьня, самавольна вышаў гаварыць пропаведзь і ў час яго мовы адарвалася ад сталяваньня шчыкатурка і каб ён ня схінуўся ў бок ад шуму ляцеўшай гліны, дык напэўна ўдарыла-б па галаве, а так толькі малыя кавалачкі зачапілі яго па плячох. Цікава ведаць думкі аўтора каго ў гэтым выпадку выганяла царква? Сьв. Сіняўскага ці сьв. Відабіду?“. **Прыхаджанін.**

### Протэст Таварыства Беларускае Школы ў Наваградку.

Нам прысланы для апублікаваньня гэткі протэст:

Управа Таварыства Беларускае Школы ў Наваградчыне, выбраная грамадзкай дарогаю, выражаючы волю сьвядомага беларускага грамадзянства, якое працуе ў Наваградчыне больш як 4 гады, гэтым протэстуе перад Урадам, грамадзянствам і заканадаўчымі органамі проці зьдзекаў, якія апошнімі днямі спаткала з боку мясцовае адміністрацыі ў форме безпадстаўных і да нічога ня вёўшых вобыскаў у паасобных сяброў Прэзыдыуму Т-ва, якія мелі месца 4 і 6 красавіка бягуч. году.

Гэтыя акты гвалту маюць найвідочнейшую мэту стэрорызаваньня паасобных сяброў Управы, а таксама здыскрэдытаваньня яе працы ў вачох грамадзянства.

Управа Таварыства, зьвяртаючыся з гэтай апэляцыяй да лепшае часьці польскага народу, робіць гэта ў глыбокім пачуцьці свайго абавязку абароны беларускага нацыянальнага рэнэсансу, як гэтак сама й лічыць, што падобныя акты з боку прадстаўнікоў улады на месцы касуюць у зародку ўсякую магчымасьць праўдзівага пладатворчага зьбліжэньня і зжыцьця беларускіх масаў з польскаю дзяржаўнасьцю, а беларускай інтэлігэнцыі, ідучай дарогаю шчырага й лёяльнага супрацоўнічаньня, зачыняюць усякую магчымасьць абапёрціся на масавым грунце.

Лёяльная дзяржаўная пазыцыя Таварыства не магла будзіць самае найменшае няпэўнасьці; за гэта гаварыў рад гадоў працы, за гэта гаварылі ўсе публічныя выступленьні й дэклярацыі, заўсёды падкрэсьліваўшыя гэту пазыцыю.

Старшыня Управы *Сьвірыд.*
Сябар Прэзыдыуму *Аляксюк.*
Наваградак 8.IV. 1925.

### Дзіўная палітычная камбінацыя.

Па розных месцах *крэсаў* лятае фігура нейкага п. Цяўлоўскага, які нібыто робіць нейкую беларускую работу. Прынамсі, гэты Цяўлоўскі мае гучнае прозьвішча прэзэса „Камітэту для Беларускіх (?) справаў“.

Што і як ён робіць нікому невядома. Аднак-жа гэты пан выступаў з гучнай прамовай, навет у беларускай мове, на зьездзе пястоўцаў у **Баранавічах;** Гэты зьезд рабілі п.п. паслы Вітос (б. прэзэс Рады Міністраў) і Кернік. Здавалася-б нам, што адначасовае выступленьне гэтак значных польскіх дзеячоў як п.п. Вітос і Кернік разам з п. Цяўлоўскім выглядае гумарыстычна, аднак-жа, калі дадаць сюды тое, што сэкрэтар п. Цяўлоўскага Фёдоров, а разам з ім і рэшта сяброў гэтага „камітэту“ арыштованы па абвінавачаньню ў надта бруднай справе, дык напэўна, контакт „Piasta“ з гэткай групай можа толькі скомпрамітаваць самы „Piast“. Тым болей, што зьезд у Баранавічах быў першым візытам „Piasta“ на нашых крэсах ад момэнту паўстаньня Сойму. Бязумоўна візыт няўдалы.

Адносіны беларускага грамадзянства да п. Цяўлоўскага і яго „камітэту“ зусім выразныя і комэнтараў не патрабуюць.

**Баранавіцкі.**

---

# Тутэйшая хроніка.

= **Сьвята для праваслаўных ураднікаў.** П. Дэлегат Ураду на Віленшчыну ў адказ на просьбу архіепіскапа Віленскага і Лідзкага паведаміў, што ён зробіць распараджэньне аб звальненьні ад заняткаў на сьвяты праваслаўных служачых ў дзяржаўных установах ад 12 г. ўдзень 18 гэт. красавіка па 20. IV ўлучна.

= **Яшчэ аб заграгічных пашпартох.** Як піша „Виленское Утро“, скарбовыя ўлады пры зыдачы пасьведчаньняў аб беднасьці, што даюць права на ільготныя заграгічныя пашпарты, павінны кіравацца рэзалюцыяй мін. скарбу: Незаможнымі і вартымі ільготных пашпартоў павінны прызнавацца гэткія асобы, для якіх аблічаны даход дзеля накладу падатку ад маемасьці у 3.600 злотых, маемасьць якіх ацэнена для абкладу падаткам ня вышэй за 20.000 злотых, а абарот за 1924 г. аблічаны ня больш як у 15.000 злотых.

= **Няпраўда аб Польска-Беларускім Таварыстве.** У мясцовых газэтах „Виленское Утро“ і „Dziennik Wileński“ за 16.IV. 1925 г. зьявілася заметка аб польска-беларускім таварыстве, закладчыкам якога паказаны, паміж іншым, і рэдактар нашае газэты п. Я. Салавей. У гэтай сваёй часьці паважаныя газэты наблуталі, бо п. Салавей статуту польска-беларускага таварыства не падпісваў і, значыцца, яго закладчыкам не зьяўляецца.

= **П’янства.** За 16 дзень гэтага кастрычніка меставою паліцыяй затрымана на вуліцы 18 п’яных асобаў.

= **Прапала жонка.** Пётра Ляўковіч (Радунская вул. 42) заявіў паліцыі аб прапажы свае жонкі.

= **Буян.** Паліцыяй VI камісарыяту затрыманы Язэп Басяцкі (Антокаль 103), які пагражаў публіцы рэвальвэрам і трывожыў публічны спакой.

= **Падкідач дзіцяці.** Паліцыя затрымала Яраслава Дубіцкага, які прабаваў падкінуць дзіця мужчынскага полу.

= **Юрыдычны дарадчык.** У сучасным жыцьці вёскі больш чым калі-нібудзь ў другія часы выступаець на першы плян патрэба ў юрыдычнай дапамозе. Аднак, не заўсёды і ня ўсюды можна адтрымаць яе. Бо адвакаты жывуць ў гарадох, а да гораду ня так скора даскочыш. Тымчасам бываець, што трэба мець ці параду, ці падаць прашэньне або скаргу як мага хутчэй.

І вось ідучы насустрэчу гэтай патрэбе, беларусы-юрыстыя прыступілі да выданьня кніжкі „Юрыдычны дарадчык“, у якой кожны селянін знойдзе популярнае тлумачэньне, як і што трэба рабіць у кожным выпадку. Там-жа будуць зьмешчаны ўзоры усялякіх просьбаў, скаргаў і інш. па усякіх судзебных і іншых справах.

Гэтая кніжка павінна быць у кожнага селяніна.

Тымчасам адчынена падпіска. Цана падпіскі 5 злотых. Пасьля выпуску ў розьнічную прадажу цана будзе падвышана.

Падпіска прымаецца ў Рэдакцыі „Грамадзкага Голасу“ і ў Беларускай Кнігарні (Завальная вул. № 7).

„Юрыдычны дарадчык“ выйдзе да 15-га траўня (мая) гэтага году.

---

Рэдактар-Выдавец **Язэп Салавей**

Друкарня „Lux“, вул. Жэлігоўскага, 1. Тэлеф № 203.